

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Донецький національний технічний університет
Донецький національний університет

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В НАУЦІ, ОСВІТІ ТА ЕКОНОМІЦІ**

*Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
11 – 12 квітня 2013 р., м. Луганськ*

Луганськ
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
2013

УДК 378.011.3 : 651-051

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЗДАТНІСТЬ СУБ'ЄКТА ДО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ

Малюк О. Ю.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Підсистемою професіоналізму діяльності майбутніх фахівців ДЗУ є поєднання високої професійної компетентності із професійними й спеціальними базисними вміннями та навичками. Одним з когнітивних компонентів підсистеми професіоналізму діяльності є „комунікативна компетентність”. Це питання сьогодні є достатньо актуальним, саме тому метою нашої розвідки є розгляд поняття комунікативної компетентності.

Загальне положення акмеології про те, що справжній професіоналізм не може виникнути в людини, яка займається тільки однією обраною діяльністю, він (професіоналізм) неможливий без розвитку в неї спеціальних і загальних здатностей, перетворення загальнолюдських цінностей на її власні цінності, вироблення моральної вихованості [1, с. 9], визначає основні принципи для трактування поняття „професійна компетентність фахівця”. Такими основними принципами є, по-перше, розгляд фахівця, який досягнув рівня своєї зрілості й певного рівня розвитку як індивіда, особистості та суб'єкта суспільної праці в єдності; по-друге, встановлення взаємозв'язку між макрохарактеристиками фахівця (індивіда – індивідуальність – особистість – суб'єкт – суб'єкт професійної праці) і визначення наукових методів розвитку кожної з цих характеристик у взаємозв'язку та взаємозумовленості; по-третє, інтеграція провідних сторін професійної праці (професійна діяльність, особистісний розвиток, повсякденні відносини), у яких фахівець продуктивно залює свій творчий потенціал і вдосконалює макрохарактеристики [2].

Професійна компетентність розуміється як професійна підготовленість і здатність суб'єкта праці (фахівця або колективу) до виконання завдань і обов'язків повсякденної діяльності. Вона постає мірою й основним критерієм визначення його відповідності вимогам сукупної праці. Кожна зі сторін праці (професійна діяльність, повсякденні відносини, сам суб'єкт, що розвивається, і результати його праці – виробничі, досягнутий стан, дисципліна й інші реалізовані функції й завдання) може бути оцінена за допомогою критеріального модуля. Його показниками є об'єктивно необхідні знання, уміння, навички, а також професійні позиції, індивідуально-психологічні

особливості (якості). Це визначення професійної компетентності є методологічною підставою для виявлення сутності досліджуваного виду професійної компетентності [Там само].

Ученими виділено низку видів професійної компетентності: спеціальна, соціальна, особистісна, індивідуальна, екстремальна компетентність; соціально-психологічна, що складається з комунікативної, перцептивної (когнітивної) компетентності, а також знань у галузі поведінки та взаємодії людей – міжособистісна компетентність; конфліктологічна компетентність; управлінська компетентність [Там само].

Розробляючи поняття комунікативної компетентності як основного принципу, було використано принцип системності. *Принцип системності є невід'ємною частиною сучасної наукової методології. Системний підхід має глибоке історичне коріння, на його розвиток вплинули поява кібернетики й теорії інформації, крім того, вона є реакцією на бурхливий і тривалий процес диференціації в науці. Системний підхід, перш за все, припускає розгляд об'єктів дослідження як цілісного утворення, що складається із взаємозалежних компонентів.*

В. Ганзен, один з теоретиків системного підходу в психології, розробив схему визначення несуворих психологічних понять. Він пише: „Специфіка й складність психологічних явищ призводять до того, що їхнє пізнання відбувається не однооментно, а розгорнуто в часі. Поступово вивчаються різні сторони явищ, поступово формуються більш повні й цілісні уявлення про них” [3, с. 44]. Автор стверджує, що для багатьох психологічних явищ існує велика кількість описових визначень, що відрізняються відсутністю повноти й логічної структури. Однак відсутність критеріїв повноти, з погляду автора, не дозволяє встановити неповноту, усічення пропонованого визначення. На підставі безлічі визначень того самого поняття, він пропонує створити семантичне поле цього поняття, заміняником якого і є саме поняття.

Для цього з усієї безлічі описових визначень, що надто відрізняються обсягом, складом, семантичною і логічною структурою, необхідно виписати всі інформативні слова та словосполучення. Причому всі ознаки семантичного поля автор пропонує об'єднати в три групи: істотні ознаки поняття; групи слів, що розкривають зміст істотних ознак; ознаки, що характеризують прояви обумовленого поняття.

Цей підхід було використано з метою формування поняття комунікативної компетентності. Проведена робота з вивчення

соціально-психологічних джерел дозволила зробити висновок про те, що дослідження компетентності в них зводяться до розгляду двох її видів: комунікативної компетентності й соціальної компетентності.

Розглянемо явище комунікативної компетентності як найбільш вивчене психологами. Комунікативна компетентність – це поняття, якому приділяється досить багато уваги на сторінках сучасної соціально-психологічної літератури. Його вивченням і розробкою займалися такі відомі психологи, як Ю. Жуков, С. Смелянов, Л. Петровська та ін. [4–6].

Крім того, цей вид компетентності тісно пов'язаний з вивченням процесу спілкування, а спілкування є традиційним предметом дослідження вітчизняних і закордонних авторів. Початок психологічному вивченню проблем спілкування поклали такі вчені, як В. Бехтерев, А. Лазурський, Л. Виготський, В. Мяснищев, велику увагу їм приділяли Б. Ломов, А. Леонтьєв та ін. Сьогодні у психології накопичено величезний матеріал щодо цієї проблематики. У зв'язку з цим надзвичайно актуальним є твердження Б. Паригіна: „за різноманітним значеннєвим значенням „спілкування” постає реальна багатогранність досліджуваного феномена” [7, с. 29].

Таким чином, комунікативна компетентність як одна зі складових цього поняття цілком може розглядатися як самостійна наукова проблема. Однак з метою досягнення повноти аналізу необхідно її вивчення почати з дослідження таких суміжних проблем: комунікативні здібності, комунікативний потенціал, комунікативність, комунікативні якості, комунікабельність, комунікативні вміння й ін.

Література

1. Психология и педагогика: учеб. пособие / под ред. К. А. Абульхановой, Н. В. Васиной, Л. Г. Лаптева, В. А. Сластенина. – М.: Совершенство, 1998. – 320 с.
2. Липовська Н. А. Інтерпретація комунікативної компетентності державних службовців в психологічному дискурсі [Електронний ресурс]. – Спосіб доступу: [//www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2009-2/doc/1/02.pdf](http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2009-2/doc/1/02.pdf).
3. Гацзен В. А. Системные описания в психологии / В. А. Гацзен. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1984. – 176 с.
4. Жуков Ю. М. Проблема диагностики социально-перцептивной компетентности / Ю. М. Жуков, Л. А. Петровская // Активные методы обучения педагогическому общению и его оптимизации. – М.: Наука, 1983. – 98 с.

5. Смелянов С. Л. Інформаційно-комунікаційні технології у процесі навчання в Одеській національній юридичній академії: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 11 – 13 верес., 2008 р.) / С. Л. Смелянов, Н. І. Логінова. – Одеса: Друк, 2008. – 310 с.

6. Петровская Л. А. Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг / Л. А. Петровская. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – 216 с.

7. Основы общей и прикладной акмеологии / [под ред. А. А. Бодалева, А. А. Деркача, Н. В. Кузьминой и др.]. – М.: РАГС, ВАД, 1995. – 386 с.

УДК 004.91 : 351.713

АНАЛІЗ ЗАСАД УВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО МИТНОГО ДЕКЛАРУВАННЯ В УКРАЇНІ

Пархоменко В. П.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Держави – члени ЄС прийняли рішення діяти в рамках структури „Електронної Європи” та затвердили Рішення Ради Європейського Союзу щодо простого та без паперового середовища для митних адміністрацій та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Метою цієї роботи є аналіз існуючих підходів і розробка автоматного підходу до реалізації елементів графічного користувацького інтерфейсу.

Аналогічні завдання під час втілення новітніх технологій у митну справу ставлять митні адміністрації багатьох країн СНД, Азії та Америки. Вони відрізняються лише за строками реалізації та окремими деталями. Роль інформаційних технологій в митній справі відображена в Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур, укладеній 18 травня 1973 р. У м. Кіото.

Кіотська конвенція:

– передбачає максимальне практичне використання інформаційних технологій;

– розглядає інформаційні технології як один з принципів митного оформлення, реалізація якого повинна сприяти спрощенню і гармонізації митних процедур;

– встановлює стандартні правила використання інформаційних технологій для вдосконалення митного контролю [1].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.09.08 №1236-р була схвалена Концепція створення багатофункціональної комплексної